

George D. Vasiliu

Odată cu reîntregirea neamului românesc, Linția își reîncepe munca științifică, stabilind legături cu oamenii de știință din Cluj și București. La București, în 1925, ia contact cu profesorul Andrei Popovici Băznoșanu (1879—1969), emerit naturalist, eminent organizator, fondator al învățământului zoologic modern la Universitatea din București, întemeietorul Stațiunii zoologice-Cumpătul de la Sinaia (1922), părintele ecologiei terestre românești, animatorul mișcării naturaliste din țara noastră, președintele Societății Naturaliștilor din România de la înființarea ei în 1899 și, pînă în 1947, și devine membru al Societății Naturaliștilor din România. În trecerile sale prin București, impuse de participarea la ședințele Consiliului Uniunii Vinătorilor, al cărui membru era, de fiecare dată, se oprește să viziteze pe „președinte” în cabinetul laboratorului de Zoologie al Universității, unde se afla și sediul Societății Naturaliștilor din România. Trebuie să precizez, că Societatea Naturaliștilor din România, se confunda cu numele președintelui, cînd spunea Societatea Naturaliștilor, înțelegeai A. Popovici Băznoșanu, omul căruii cei peste 300 de membri îi acordau credit nelimitat și îi aprobau acțiunile, toate puse în slujba cunoașterii comorilor noastre faunistice, floristice, mineralogice, ridicării la un nivel înalt de pregătire a naturaliștilor (fie din laboratoarele institutelor, fie din învățămîntul universitar sau secundar). Andrei Popovici Băznoșanu aprecia mult activitatea lui Linția. În 1927 participă la al X-lea Congres internațional de zoologie de la Padova, unde reîntîlnește pe Băznoșanu, ocazie în care președintele îi comunică intenția de a organiza I-ul Congres al Naturaliștilor din România și îl îndeamnă pe Linția să participe cu lucrări. Congresul are loc la Cluj între 18—21 apr. 1928. Printre cei 230 de participanți, Linția figurează în lista al 109-lea, înscris cu două comunicări :

1. — Proiect pentru stabilizarea nomenclaturii ornitologice române;
3. — Problema înființării unei Stațiuni ornitologice în România.

În cuvîntul de deschidere, Profesorul Băznoșanu, precizează că „sunt invitați a lua parte la Congres, toți membrii Societății Naturaliștilor din România, profesorii de șt. naturale de toate gradele din învățămîntul teoretic și aplicat, personalul de naturaliști ai laboratoarelor, institutelor și societățile de naturaliști din țară, precum și orice persoană ce se ocupă de studiul naturii” (p. 12—13) și face sublinierea că „în Banat s-a înființat în 1873 o societate de naturaliști care la 1913 număra 264 membri, avea un muzeu și o publicație proprie ce a apărut de la 1875 pînă în 1918, colecțiile ei se găsesc rău plasate în subsolul muzeului bănățean”. Informația o deținea probabil de la Linția :

Desigur, în mintea lui Linția, planurile lui de a realiza un muzeu ornitologic, capătă mai multă ardoare, iar precizările ulterioare ale marelui

savant, exploratorul Antareticii, fondatorul biospeologiei, patriotul democrat Emil Racoviță (1868—1947) — de la a cărui moarte se împlinesc exact peste o lună, la 19 noiembrie, 33 de ani-președintele congresului sub conducerea căruia Linția și-a susținut comunicările, prin care sublinia, că „nu se poate concepe un stat civilizat modern, fără ca el să aducă aportul său științific spre cercetarea, spre pătrunderea adevărului, spre cucerirea, spre subjugarea tainelor naturii“. Un popor — spunea Racoviță-nu va conta în istoria lumii decât atît cît va contribui cu partea sa la progresul general al umanității „Pentru țara noastră încheie Racoviță — sînt aura unei lumi noi, care afirmă existența noastră ca Stat de cultură și de civilizație“ (p. 19), au fost aripile de avînt cu care Dionisie Linția și-a înscris ulterior numele de adevărat părinte al ornitologiei românești.

În a doua ședință, din joi 19 aprilie, avînd ca președinte pe Emil Racoviță și în birou pe întemeietorul botanicii moderne românești și făuritorul legendarei grădini botanice din Cluj, profesorul Alex. Bîrza (1887—1971), secretarul general al Congresului și pe Valeriu Pușcariu, tînărul de atunci-tînărul de azi, animatorul ocrotirii naturii în țara noastră, înscris al 5-lea în program, susține prima comunicare: „Proiect pentru stabilizarea nomenclaturii ornitologice române“, în preambulul căreia stăruie că organizarea unui asemenea Congres s-a datorat „grație stăruințelor neobosite ale iubitului nostru președinte Prof. Univ. Andrei Popovici-Bâznoșanu și încă cîtorva puțini naturaliști inflăcărați. Înțelegînd rostul congresului și dîndu-și seama de starea de derută a biologiei românești, adaugă: „Să ne concentrăm așadar cu toții, din toate regiunile țării, fără deosebire de limbă, de rang și de naționalitate și să ne dăm mîna pentru progresarea culturii și științei în noua noastră patrie, de la a cărei cultură și bună stare, depinde fericirea noastră și să colaborăm mîna în mîna fiștecarele după calitățile sale“. Linția se angajează hotărît la împlinirea propunerilor sale, adăugînd: „Subsemnatul pătruns de acest interes comun, îmi permit de a mă folosi de acest prilej binevenit și a contribui asemenea cu o cărămidă la ridicarea bazei monumentului Științei zoologice, care a rămas abandonată în unele privințe față de țările din apus“ (p. 270).

Cu corectitudinea ce îl caracteriza, în 1946, în introducerea traducerii „Ornis Romaniae“ arată din nou legătura cu Societatea Naturaliștilor din România, subliniind că pregătirea „Proiectului pentru stabilizarea nomenclaturii ornitologice române“ s-a datorat „animat de Dl. Profesor A. Popovici Bâznoșanu de la Universitatea din București“.

În cea de a doua comunicare a sa: „România și problema înființării unei Stațiuni ornitologice“, scoate în evidență astfel legăturile sale cu președintele Societății Naturaliștilor. „În toamna anului trecut (1927 n. ns.), am avut fericirea și plăcerea a putea petrece mai bine de o săptămînă în societatea dlui. Prof. A. Popovici-Bâznoșanu, cu ocazia congresului internațional zoologic al X-lea, cînd am putut discuta mai multe chestiuni zoologice, între altele și înființarea unei stațiuni ornitologice în România. M-a animat și încurajat a mă ocupa cu problema aceasta, asigurîndu-mă de tot concursul D-sale.“ Pe noi, foștii colaboratori ai prof. Bâznoșanu azi în viață —, atitudinea președintelui nu ne surprinde. Cine a bătut la ușa laboratorului său și nu a primit un sfat, o bursă, un ajutor material pentru publicarea unei teze de doctorat, un loc pentru un student sărac într-un cămin, o haină călduroasă din garderoba sa pentru alt student silitor și neajutorat, pachetul cu mîncare pentru altul etc. Așa dar, faptul că l-a sprijinit pe Linția îl găsim firesc, fiindcă lui Linția îi aprecia mult dăruirea pe altarul științei.

Aș mai adăuga aici, că expunerea lui Linția referitoare la înființarea unei Stațiuni ornitologice, este plină de curaj, de echitate, de revoltă, de responsabilitate cetățenească de dragoste pentru natura patriei noastre, aducând puternice și întemeiate argumente în favoarea tezei sale. O spune cu limpezimea minții sale și îndurerat : „În defavorul nostru am fost lăsați totdeauna ca să ne studieze bogățiile naturale sau să ni-le exploateze oamenii din țările cele mai îndepărtate, prezentându-ne ca indiferenți și incapabili pentru această ramură a științei (desigur se referă la ornitologie !). Acești zoologi străini au fost lăsați în libera voe a lor să facă ce le plăcea, fără ca să li-se fi făcut cel mai mic control și fără nici o recompensă pentru o instituțiune științifică a noastră ... noi stăm cu mâinile încrucișate și privim indiferenți dispariția atîtor monumente prețioase. În felul acesta vom ajunge nu peste mult timp, să vedem Babițe, Egrete, Lebede, Vulturi, Călifari și cîte altele numai ca mumii prin muzeu.“

Despre această a 2-a sa comunicare, avea să justifice mai tîrziu (1946) că rostul ei a fost să dezvolte „interesul pentru înființarea unei Stațiuni ornitologice, în jurul căreia să se grupeze toate forțele mai tinere, ce au început să se ivească după războiul mondial, pe cîmpul de activitate al domeniului științei ornitologice și a proceda la o acțiune bine organizată și coordonată intereselor noastre naționale“. De data aceasta, Linția este prea îngăduitor, este larg, modest ! Cînd el a făcut această comunicare la Congresul din 1928, nu exista decît un singur ornitolog în România și acesta era el Dionisie Linția. Spiess și C. R. Bălănescu au publicat înaintea Congresului articole de interes cinegetic. Nu aveam la data comunicării lui Linția „forțe tinere“ ce au început să se „ivească“ după războiul mondial pe cîmpul de activitate al domeniului științei ornitologice“. Toate aceste „forțe tinere“, despre care amintește Linția, s-au ridicat numai după Congresul din 1928 și numai după ce au început să cunoască activitatea lui Linția și au luat cunoștință de colecțiile sale, de seriozitatea cercetărilor sale.

Linția a fost farul ornitologiei românești și la lumina lui „forțele mai tinere“, ca Pașcovișchi, Cătuneanu, Călinescu își încep activitatea publicistică numai din anul 1930, urmat de Klemm (1939) și de alții, astăzi fiind destul de numeroși dar fără o societate a lor care să le „grupeze forțele“ așa cum dorea Linția și văducvîți de o publicație cu apariție regulată.

Ecoul comunicărilor lui Linția la Congres și discuțiile purtate în jurul lor de Emil Racoviță, Ion Borcea, A. Popovici Băznoșanu, ca să nu-i citez decît pe acești titani ai științei românești, sînt cunoscute. Mai menționez aici, că la încheierea acestui Congres, Linția se dovedește încă odată un membru devotat al Societății Naturaliștilor, fiind cel care la banchetul de încheiere al lucrărilor dat de primarul orașului Cluj în sala Varga la 21 aprilie 1928, toastează pentru Societatea Naturaliștilor din România și președintele ei prof. Andrei Popovici-Băznoșanu.

După terminarea Congresului, Linția a continuat raporturile sale cu Societatea Naturaliștilor din România.

În 1931, profesorul Băznoșanu, dorind ca după o stagnare de 10 ani a revistei Societății să-i dea o înfățișare corespunzătoare cerințelor moderne, însărcinează pe W. Knechtel — academicianul de mai tîrziu — și pe cel ce vă vorbește acum, să ne ocupăm de redactarea „Publicațiilor Societății Naturaliștilor din România“ neuitînd să-mi atragă atenția de a solicita și lui Linția o lucrare. „Vezi, bre“, cu accentul lui moldovenesc-că omul aista,

are multe gânduri bune“. Și așa am intrat în corespondență cu „omul aista“ ! Prompt, cum era el în toate acțiunile, primesc o scrisoare de mulțumire începută cu : „stimate Domnule Coleg“, formulă emoționantă pentru tinărul de atunci cu câțiva ani numai peste cei 20 ! Coleg cu marele ornitolog ! La 15 sept. 1931 Linția îmi aduce personal un manuscris, pe hîrtie liniată, cu textul clar, litere mari ascuțite în cerneală violetă. Lucrarea a apărut în nr. 10 /1932, însoțită de o frumoasă planșă în culori executată de A u g. K á l d o r și imprimată de Inst. Arte grafice Eduard Marvan din București, prima planșă colorată a unei lucrări a lui L i n ț i a, pentru care proverbiala chibzuință și economie a profesorului B â z n o ș a n u a fost depășită.

Imaginea lui L i n ț i a am consemnat-o în carnetul meu de note zilnice din 1931 ; septembrie 15 :

„Azi l-am cunoscut personal pe prof. D i o n i s i e L i n ț i a, despre care se vorbește atît de des în rîndul nostru la laborator și de la care am primit o scrisoare mai înainte prin care îmi promitea aducerea unei lucrări pentru Publicații. S-a ținut de cuvînt ! Interesant om ! Are înfățișarea unui alpinist ! Înalt, fruntea lată și luminoasă, ochii vioi, plini de bunătate și învăluire, mustața neagră, mare, stufoasă arcuită la vîrfuri, și o bărbuță înzepezită. Foarte suplu și cu mișcări repezite. Poartă un costum strîns pe talie cu multe buzunare soldățești, un pantalon bufant cu gambele strînse în molitiere. Un om căreia îi radia toată bunătatea“.

În 1934, l-am vizitat acasă la Timișoara însoțit de fratele său inginerul silvic. Era într-o curte strîmtă, în fața unei voliere îngrijind de mîncarea unui vultur. Altă dată, l-am surprins modelînd o dioramă. Ținută de lucru ! Vestă întunecată preotească, șorț de cauciuc în față, brațele în mînecuțe negre, picioarele în cisme lungi pescărești, iar pe cap pălăriuța lui mică verzuie împodobită de o „peană“. În laboratorul său din Timișoara, unde își tria fișele și orînduia balgurile, avea o ținută de domn ceremonios.

Credincios prieteniei ce îi arăta profesorul B â z n o ș a n u, în anumite toamne, era invitat la Stațiunea zoologică-Sinaia. L-am prins și eu odată acolo. pe terasă, iscodind cu binoclul dimineța și în amurg, păsările ce roteau peste clențurile Jepilor.

* *

*

Am dat aici cîteva detalii — poate depășind cadrul subiectului anunțat — puțin cunoscute de tinerii de azi ; le-am comunicat în speranța ca ele să contribuie și mai bine la cunoașterea omului de la a cărei naștere s-au împlinit la 13 august 100 de ani. Și cînd spun aceasta, îmi revin în minte cuvintele marelui naturalist și președinte al Societății Naturaliștilor din România profesorul A n d r e i P o p o v i c i - B â z n o ș a n u care spunea la vestitul congres din 1928 următoarele : „Ori de cîte ori naturaliștii se întrunesc, nu trebuie să uite a-și îndeplini o pioasă datorie față de înaintașii lor, pionieri ai științei române și astăzi intrați în eternitate“. O facem și noi acum în memoria lui D i o n i s i e L i n ț i a, intrat în eternitate acum 28 de ani la vîrsta de 72 de ani și a Președintelui Societății Naturaliștilor din România A n d r e i P o p o v i c i - B â z n o ș a n u, intrat în eternitate acum 11 ani la vîrsta de 93 de ani !

O placă comemorativă la locul de naștere și de trai a ultimelor zile ale marelui ornitolog D i o n i s i e L i n ț i a „IN MEMORIAM“ ne-ar îndreptăți să arătăm generațiilor viitoare recunoștința pentru acest mare Om al ornitologiei românești, mare creator mare artist și mare patriot, al cărui nume ar trebui măcar de aici înainte să nu mai lipsească din Dicționarul nostru enciclopedic sau cel al Personalităților științifice.

DIONISIE LINȚIA UND SEINE SBEZIEHUNGEN MIT DER VEERIN DER NATURWISSENSCHAFTLER AUS RUMÄNIEN

Zusammenfassung

Nach einer kurzer Lebenslauf von D. Linția, der Verfasser schieldert die enge Beziehungen zwischen den Verein und überhaupt mit der Vorsitzender d. V. prof. A. Popovici-Băznoșanu. Es wird betont über der Einfluss d. I. Notional Versammlung der Naturwiessenschaftler aus Rumänien (Cluj, 1928) über die weitere ornithologische Arbeiten von D. Linția.

GEORGE D. VASILIU,
Pitești, cod. 0300
Aleea Teilor, Bl. 2C, Sc. B, Et. I, Ap. 4
ROMÂNIA

